

3. Висновок Консультативної Ради європейських прокурорів № 17 (2022) щодо ролі прокурорів в охороні навколишнього природного середовища, пункт 3, Страсбург, 4 жовтня 2022 року.

4. Державна екологічна інспекція України. URL: <https://dei.gov.ua/post/2479>

5. Державна екологічна інспекція України. URL: <https://www.dei.gov.ua/post/slidi-agresii-shchotizhneva-infografika-pro-zbitki-dovkilliyu-vid-rf-na-teri>.

6. Програма ООН з довкілля (2022 рік). Вплив конфлікту в Україні на навколишнє середовище: Попередній огляд. Найробі, Кенія. URL: <https://wedocs.unep.org/20.500.11822/40746>.

7. Протокол Берклі з ведення розслідувань з використанням відкритих цифрових даних. Практичний посібник. URL: <https://www.law.berkeley.edu/wp-content/uploads/2022/03/Berkeley-Protocol-Ukrainian.pdf>.

8. Екологічний вимір військових злочинів (Тренінг). Французька Національна школа судової гілки влади. Париж 25-29 вересня 2023 р.

9. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. *Офіційний вісник України*. 2012. № 37. Ст. 1370.

10. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18.02.1992 р. № 2135-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>.

Воронятніков Олександр Олександрович,
начальник відділу проєктування
та впровадження систем управління
інформаційних технологій Департаменту
інформаційно-аналітичної підтримки
Національної поліції України, доктор
юридичних наук

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ І ЗАСОБІВ OSINT ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ АНАЛІТИКІВ

З початку повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України громадяни нашої країни страждають не лише через збройну агресію, а й від інформаційно-психологічних операцій ворога.

21 вересня 2022 року міністр оборони росії генерал армії Сергій Шойгу в інтерв'ю телеканалу «Россия–24» заявив: «Не

могу не сказати, ми давно об цьому не говорили: о наших потерях. Наши потери в спецоперации составили 5 937 человек» [1]. В той же час за даними Генерального Штабу Збройних Сил України наводились цифри в 55110 ліквідованого особового складу окупантів.

Ураховуючи розбіжність у майже 10 разів між офіційною заявою зі сторони росії та даними Генштабу ЗСУ, а також важливість протидії інформаційній війні в Україні, документування воєнних злочинів, отримання достовірної інформації про кожного загиблого ворога, керівництвом Міністерства внутрішніх справ України та Національної поліції України було прийнято рішення щодо створення спільного проекту «Потерь.НЕТ» (далі – Проект) [2].

Проект створено з метою збору, аналізу та подальшого висвітлення на веб-порталі інформації щодо втрат російської армії та інших військових формувань, які задіяні в збройній агресії Російської Федерації проти України.

Уся інформація, яка публікується на веб-порталі Проекту отримана з відкритих джерел за допомогою методології OSINT (Open Source Intelligence) та ретельно перевіряється. Джерелами отримання інформації є мережа Інтернет (соціальні мережі, блоги, відеохостинги, форуми, месенджери тощо), журнали, газети, ЗМІ, радіо, публічні матеріали державних структур, загальнодоступні спостереження, звіти, статті, доповіді, конференції та т.п.

Збір та обробка даних, які публікуються на веб-порталі Проекту, здійснюється аналітиками Національної поліції України, представниками закладів вищої освіти Міністерства внутрішніх справ України, волонтерами, громадськими організаціями, міжнародними партнерами тощо.

Будь-яке розслідування за допомогою методів і засобів OSINT складається з кількох етапів, включаючи збирання, обробку, аналіз та поширення інформації.

Загалом можна виокремити декілька кроків для отримання інформації з відкритих джерел:

1. Складання плану. Складаючи план пошуку аналітики повинні зрозуміти вимоги до потрібної інформації, що у свою чергу допоможе визначити місця їх пошуку, а також ключові слова, що використовуються при здійсненні пошуку.

2. Безпосереднє проведення пошуку. Аналітики за допомогою відповідних запитів проводять первинний пошук

ймовірних джерел інформації. Отримані дані вносяться у відповідні бази даних.

3. Розширення джерел пошуку. Перші джерела результатів пошуку, як правило, є найбільш актуальними. Грунтуючись на цих джерелах, аналітики аналізують перші результати пошуку на предмет можливої достовірності та точності, з метою визначення їх відповідності визначеним вимогам, а в разі необхідності відновлення пошуку. Результати первинного пошуку в Інтернеті можуть бути недостатні, щоб задовольнити інформаційно-розвідувальні вимоги. Зазвичай аналітики використовують наступні методи поліпшення результатів пошуку: зміна порядку та критеріїв пошуку; зміна правопису і граматики; регулювання верхнього або нижнього регістру; використання інших варіантів ключових слів; пошук в результатах тощо.

4. Перевірка та публікація результатів пошуку. Так як основною метою OSINT є використання загальнодоступної інформації з відкритих джерел, то отримані дані потребують ретельної перевірки. За результатами зібрані дані публікуються та використовуються з метою подальшого інформування цільової аудиторії [3].

Підсумовуючи викладене можна стверджувати, що ключовими факторами для успішного аналізу інформації з відкритих джерел є: чітке розуміння цілей пошуку; неупередженість; об'єктивна аналітика; збір інформації з максимально можливої кількості відкритих джерел; грамотний аналіз отриманої інформації та ретельна перевірка отриманої інформації.

Участь в Проєкті дозволяє аналітикам сформувати необхідні навички та знання здійснення пошуку та збору інформації з відкритих джерел із використанням методів і засобів OSINT, які в подальшому дадуть змогу більш якісно протидіяти новим викликам та загрозам в інформаційному просторі.

Список використаних джерел

1. Шойгу заявил, что потери России в ходе спецоперации составили 5 937 человек. URL: <https://tass.ru/armiya-i-opk/15817167>.

2. МВС створило ефективний єдиний майданчик, де збирається інформація про загиблих окупантів, – Леонід Тимченко. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/mvs-stvorylo-efektyvnyi-iedynyi-maidanchyk-de-zbyraietsia-informatsiia-pro-zahyblykh-okupantiv-leonid-tymchenko>.

3. Актуальні питання використання методів і засобів OSINT у роботі підрозділів захисту національної державності :

зб. матер. круглого столу (м. Київ, 31 березня 2023 р.): у 2-х ч.
Ч. 1. Київ : НА СБУ, 2023. 75 с. URL: [https://academy.ssu.gov.ua/
uploads/p5761186644.pdf](https://academy.ssu.gov.ua/uploads/p5761186644.pdf).

Герасименко Лариса Володимирівна,
завідувач кафедри економічної безпеки
та фінансових розслідувань
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, професор

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ОЦІНЮВАННЯ РИЗИКІВ І ЗАГРОЗ У КРИМІНАЛЬНОМУ АНАЛІЗІ

У стратегічному кримінальному аналізі одним з найважливіших аспектів є аналіз ризиків та загроз. При здійсненні зазначеного напрямку аналізу важливим етапом є інтерпретація отриманої інформації. Саме на цьому етапі є можливість визначити наявні умови, які впливають на досліджувану активність. На цьому ж етапі важливо якісно описати та проаналізувати контекст, в якому знаходиться проблема, що забезпечить основу для порівняння джерел загроз та рівнів, на яких спостерігаються їх наслідки. Зазначене надасть можливість виявити інформаційні прогалини.

Після інтерпретації ризик необхідно оцінити, що доцільно здійснити на основі деяких загальних показників, зокрема:

- темпи зростання (зменшення) загальної кількості випадків, що підлягають аналізу, зафіксованих за певний проміжок часу, порівняно з аналогічними періодами попередніх років;
- динаміка кількості жертв або інцидентів за аналізований період;
- географічний розподіл інцидентів або жертв;
- середнє значення їх розподілу за заданий період часу та відносно географічної одиниці;
- часові інтервали, в яких трапляються інциденти;
- існування та вплив зовнішніх економічних, соціальних та географічних факторів;
- асоціювання інцидентів, що підлягають аналізу, з особами (фізичними або юридичними).

На підставі загальних показників, зазначених вище, аналітик може встановити конкретні показники залежно від суб'єкта аналізу ризиків або відповідно до вимог замовника.